Ե. ՏԱՐԻ — ՇԱԲԱԹ 17 ՕԳՈՍՏՈՍ 1902 — ԹԻՒ 443

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Բուլկարիոյ համար
Տարեկան 12 ֆր.
Վեցամսեայ 6
Արտասահմանի
վեցամսեայ 8
համար տարեկան 15

Ամերիկայի համար
Տարեկան 3 տր.
Վեցամսեայ 1.50 »

Յայտարարութեանց տողը առաջին երեսին համար 40 ս. իսկ վերջին երեսի համար 20 սանթիմ և երեքնեկ տեղի ազդարարութեանց համար 20 ...

Վաճառքի համար ձեռքէ 10 սանթիմ

ՇԱՐԺՈՒՄ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

Նամակ եւ դրամ ղրկել խմբագրութեան հասցէին.
Редакция на вѣстникъ «Шаржумъ» Варна
Rédaction du journal «Charjoum» Varna (Bulgarie)
—o—
...ամսեանի համար
10 ՍԱՆԹԻՄ
Բուլկարիոյ համար ձեռքէ
15 ՍԱՆԹԻՄ
Ձեռագիրներ ետ չեն տրուիր

R. P. Kalémcarian, Mechitharistengasse W. 4. (Autriche) Vienne

«ՇԱՐԺՈՒՄ»Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴ ԳՐՈՒՈՂԸ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆԸ ՊԷՏՔ Է ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԷ

ՍԱՀԱԶԴ

Երանոսեան ընտանիքը կը խնդրէ մեզ յայտարարել իրենց եղբօր և հօրեղբօր ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՐԱՆՈՍԵԱՆԻ մահը, որ իր հոգին աւանդեց ամսոյս 14ին չորեքշաբթի օր կէսօրէն յետոյ ժամը 2 1/2 ին Շումլա 51 տարեկան հասակին մէջ, Երանոսեան ընտանիքը իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Շումլայի պատուազգայիններու, բարեկամներու, ազգականներու և ընկերներու որ հաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցելոյն յուղարկաւորութեան հանդիսին.

Մուրաս Երանոսեան

ԱԶԳ

ՀԱՅ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Փ. Պօլիս

Քաղաքիս Հայ Մասնաւոր Վարժարանի երրորդ տարեշրջանը պիտի սկսի յառաջիկայ սեպտ. 2ին, Բշ. օր.

Իրենց զաւակները նոր արձանագրել տալ ուզող ծնողներէ կը խնդրուի որ, առաւօտները ժամը 10—12 և երեկոները ժամը 5—7 հաճին դիմել վարժարան, որ կը գտնուի Պուլկ. Մայր եկեղեցւոյ դիմաց, «Ունիթելսքա—Տրուժ. պայի կից.

Օտար քաղաքներէ եւս աշակերտ կընդունինք ծանօթ ընտանիքներու մէջ զանոնք տեղաւորելու և անոնց վարք ու բարքին վրայ հսկելու հոգը ստանձնելով.

Ուսուցչական Մարմին
Հայ Մասնաւոր Վարժարանի

Ծանօթ.— Ընդունելութեան պայմաններու և ուսմանց ծրագրի մասին տեղեկութիւններ ստանալու համար, օտար քաղաքներէ դիմել հետեւեալ հասցէին.

Կ. Պիօնեան
Ինադիիղկոր
Ֆիլիբօբլը

ՄԵՐ ԵՐԿԱԿԵՆՑԱՂՆԵՐԸ

Երկու երեք շաբաթ է որ Ֆիլիպէի ու Վառնայի ոստիկանութիւնները զբաղված են հայերով. Դրա պատճառն այն է որ Ֆիլիպէից մի քանի հայեր իսկ Վառնայից էլ «Իրաւունքի խմբագիր Հասան Շէվքիի Գուրպէթ օղլուն բողոքել են ներքին գործոց նախարարութեան, յայտարարելով որ դաշնակցականները բռնի կերպով դրամ են հաւաքում, և հալածում են իրենց խոչնդոտ հանդիսացող հայերին.

Բողոքելու դէմ մենք մի առանձին բան չունենք. այդ սխալմամբ հայ ծնած և հայ անուն կրող արարածները կարող են չը համաձայնել դրամ տալու հայ յեղափոխութեան. մեզ զզուեցնողը այն է որ այդ թրքական սողուկները իրենց բողոքները համեմել են աներեւակայելի զրպարտութիւններով. Լոյսի պէս պարզ ճշմարտութիւն է որ Դաշնակցութիւնը բռնի կերպով դրամ չէ հանգանակել Բուլգարիայում. Մի քանի թուրք-հայեր միայն այդ գոյնը տուին Դաշնակցականների հանգանակութեան. Եւ մեր թրքացածները այդ ակնյայտնի ճշմարտութիւնը առել են իրենց ստոր բնազդներին բաւարարութիւն տալու համար միայն.

Այս իրարանցումի մէջ կան հայեր, որ այս բոլոր եղելութիւնները անպատուաբեր են համարում հայերիս համար. Ճիշդ է. մենք համաձայն ենք որ անպատուաբեր են. Բայց զարմանում ենք որ այդ հայի պատիւը փայփայող հայերը մատնութիւնը, զրպարտութիւնը անպատուաբեր չեն գտնում. զարմանում ենք որ Մատնիչների մատնիչական կոչերը նրանց ջղերին չը դպան.

Այդ երկակենցաղների ազգային արժանապատուութիւնը այն ժամանակ մէջտեղ եկաւ, երբ տեսան որ մատնիչութիւնը բաղձալի արդիւնքը չէ տալիս և այսօր ազգային արժանապատուութեան մասին մութ անկիւններում ճառեր են կարդում.

Ձենք հաւատում ձեր անկեղծութեանը պարոններ. ձեզնից շատերը Գուրպէթեանների յաջողութիւններին կատարեալ մրցակիցներ կարող են լինել.

ՎԱՐԴՕ

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ ՀԱՅ ԽՄԲԱԳԻՐՆԵՐԻՆ

Ծիպութի, 9 օգոստոս 1902

Դուք շատ անգամ բողոքում էք որ ձեր բաժանորդներից շատերը ստանում են լրագիր և չեն ուզում վճարել. Կարող էք իրաւունք ունենալ այդ բանում, որովհետեւ անպակաս չեն այդպիսի անբարեխիղճ բաժանորդներ. բայց թէ ուզում էք՝ որ չը լինեն այդպիսի բաժանորդներ, պէտք է որ ինքներդ միեւնոյն օրինակը չը տաք բաժանորդներին. Ի՞նչ օրինակ կարող էք տալ ձեր բաժանորդներին՝ երբ լրագրի կամ ամսաթերթի համար բաժնեգին հաւաքելուց յետոյ մոռանում էք ձեր խոստումը լրագիրը կամ ամսագիրը կանոնաւոր կերպով հրատարակել. Ձեր պատճառաբանութիւնները չեն կարող բաւականութիւն տալ վճարող բաժանորդին՝ երբ ժամանակաւոր դադար էք տալիս ձեր հրատարակութիւններին. Ահաւասիկ մի քանի օրինակ.

«Իրաւունք»ի խմբագրութիւնը ինձնից ստացած է իր ժամանակին մի տարուայ բաժնեգին, բայց ես Մարտի վերջերից՝ մինչեւ հիմայ ոչինչ չեմ ստացել:

«Գութան»ի խմբագիրը միեւնոյն ընթացքը ունի. ո՞ւր են ապրիլ, մայիս, յունիս և յուլիսի համարները.

Կան նաեւ խմբագիրներ՝ որոնք անկանոն են ուղարկում, թերեւս պատճառը պոստային վարչութիւնն է. բայց այդպիսի դէպքում ես միշտ յիշում եմ թէ հապա ի՞նչպէս կարելի է որ միշտ կանոնաւոր ստանում եմ «Շարժում», «Հայրենիք», «Բրօ Արմէնիա» եւն. միթէ սրանք մենաշնորհւած են պոստատան վարչութիւններից.

Օրինաւոր եղէք՝ որ ձեր բաժանորդներն էլ միեւնոյն բանը ձեզանից կարողանան սովորել.

Գ. ԱՐԱԲԵԱՆ

ԴԷՍԻՑ ԴԷՆԻՑ

Մարդկային կեանքը կայնած է հարծես. ամրան տաքերը մարդկութեան ղեկավարները քշած են գործի վայրերէն. Գիտական հաստատութիւններ, դպրոցներ, պետական պաշտօնատուներ դադարկուած են. Ամեն մարդ փախած է իր սովորական կեանքէն դուրս. քիչ մը հանգստանալու, նոր ոյժ հաւաքելու համար.

Երեսփոխանական ժողովները չեն թնդար որոտալից, վարչութիւններ տապալող ճառերով. գիտնագիտական պիւրոներու մէջ սրտմաշուք, աղտոտ ծրագիրներ չեն կազմուիր. Թագաւորներն ու կայսրերը պետական գործերով չեն զբաղիր, մահուան որոշումներ չեն տար.

Սուլթան Համիտը և իր պաշտօնեաները այսպիսի ժամանակներու մէջ կը սիրէին և կը սիրեն գործել. այսինքն քրիստոնեաներ կոտորել, խմբովին և մասնակի.

Այս տարի Սուլթանի կողմէն շատ բաներ կսպասուէր. Կոտորածներ Մակեդոնիոյ մէջ, կոտորածներ Հայաստանի մէջ. Սասունի. Զէյթունի, Մշոյ դաշտի վերջնական ջնջումի նշանները կերեւային գարնան սկիզբները. բայց ինչպէս կերեւի Սուլթանն ալ որոշած է այս ամառ իր ոճրագործական ուղեղին քիչ մը հանգստութիւն տալ. Հանգստութիւն տալ...բայց գանձարանը դատարկ է. պաշտօնեաները ստակ կուզեն, զինուորները ստակ կուզեն, սպաները ստակ կուզեն, Ֆրանսան Թուպինիի ստակը կուզէ, Ռուսիան կրկին ստակ կուզէ. Կուզեն ու կուզեն. ստակ չըկայ. Հպատակ ժողովուրդները, ամենքն ալ տրտունկներ են. ու Սուլթանը սահմակեր մնացեր է.

Կատուի հոգի ունի ադ մարդը. ամեն օր լուր կուգայ որ հիւանդ է. խենդենալու վրայ է. մահը արդէն գլխուն վերեւին կայներ է, բայց բան մըն ալ չի ըլլար.

Դիմացկուն ծրագործ մը եղաւ այդ մարդը:

* *

Փոքր զօրավարները Քրիւկերի հետ տեսակցութիւն ունեցան. զանազան լուրեր կը պտտին այդ տեսակցութեան մասին. ոմանք կըսեն որ Քրիւկեր զօրավարները յանդիմանած է. ոմանք ալ հակառակը, այսինքն զօրավարները Քրիւկերը յանդիմանած են, իսկ երրորդ մասն ալ կըսէ որ անոնք Քրիւկերի հետ խորհրդակցած են պօէրներու մէջ ներկայիս տիրող թշուառութեան դարմանը տանելու մասին:

Այսպէս թէ այնպէս պարզ է մէկին կերեւի որ պօէր զօրավարները շատ ալ գոհ չեն Քրիւկերէն և Եւրոպա գտնուող իր պաշտօնեաներէն: Մեղքս ինչ թագցնեմ, որչափ որ պօէրները սիրած եմ և պաշտելու չափ յարգած, այնչափ ալ այդ Քրիւկեր կոչուած մարդուն համակրած չեմ. խնծի կը թուի թէ այդ մարդն է պօէրներուն կործանման պատճառը: Աւելի այն չըլլար, Թրանսվալի հասարակապետութիւնները դեռ գոյութիւն պիտի ունենային:

Կ. Տ.

—o—

ԹԻՐՔԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ. Պէյրութ.— 14 օգոստոս («Էսթ Ուէսթ»ի յատուկ թղթակցէն).— Լիբանան լեռը գիտէք թէ տեսակ մը անկախութիւն կը վայելէ Թուրքիոյ մէջ, անոր գերիշխանութեան տակ գտնուելով հանդերձ: Սուրիայի մէջ տեղի ունեցած 1860 թուականի կոտորածներէն յետոյ—որ ժամանակ Ալճերիայի դիւցազունը՝ Ապտ–էլ–Գատէր, աքսորեալ դեր մը կատարեց Դամասկոսի (Շամ) մէջ (ուր իբր աքսորեալ կը գտնուէր) մոլեռանդ Մահմետականներու դէմ Սուրիայի քրիստոնեաները պաշտպանելով—Ֆրանսայի ինքնակալին՝ Նաբոլէոն Գ.ի միջամտութեամբ—այն ժամանակ դեռ ամենակարող—Լիբանան լեռը վերածուեցաւ տեսակ մը ինքնավար իշխանութեան կամ փաշայութեան իւր յատուկ կառավարչով, իւր ներքին կազմակերպութեամբ, սեփհական սահմանադրութեամբ, ևն. և այսու յար և նման Սամոս կղզւոյն:

Ահաւասիկ 42 տարի է ինչ, որ Լիբանան լեռը—որուն բնակչութեան մեծամասնութիւնը բաղկացած է Մարոնիթներէ (Սուրիացի կաթոլիկ) որոց քով կը բնակին նաև Մելքիթներ (յոյն կաթոլիկ) և Տիւրզիներ՝ Մահմետական և . . . կռապաշտ (բառ ոմանց նոյն իսկ դիւապա՛շտ,) ընդամենը թուով մօտ 400,000 հոգի—կը կառավարուի քրիստոնեայ փաշաներէ: Իշխանութեան մէջ անցնէն երկար միացողը Հայ-կաթոլիկ մ'եղաւ, Տավուտ փաշա անունով, որը թէպէտ շատերուն հաճելի չէր, բայց շատ խոհեմ և շրջահայեաց իշխան մը և կառավարիչ մ'էր: Տավուտ փաշան ալ չքացաւ, և այսօր Լիբանան կը գտնուի առանց իշխանի, առանց կառավարչի:

Բարձրագոյն Դուռը մերժած է Մեծ պետութիւններէն առաջարկուած թեկնածուները. Ռուսիա ամեն ջանք ի գործ կը դնէ իւր պաշտպանեալներէն մին՝ Գօփասիա անուն յոյն մը, միւս պետութիւնները, մանաւանդ Ֆրանսա, կը հակառակին այդ թեկնածութեան, առարկելով որ Լիբանան և կառավարութեան մէջ օրթոտոքսներու թիւը չափազանց քիչ ըլլալով, յունադաւան կառավարիչ մը ընտրել բոլորովին անտեղի է: Աւելի դատ մեծ պետութիւնները չեն ուզեր մանաւանդ Անգլիա և Գերմանիա որոնք ամեն կերպով կը ջանան Սուրիոյ մէջ իրենց ազդեցութիւնը մեծցնել և ո՛ւր արդէն բաւական շահեր ունին—օգնել Ռուսին Սուրիոյ մէջ զօրաւոր դիրք մ'ունենալու. ինչպէս նա արդէն նախանձելի դիրք մը բռնած է Պաղեստինի և մանաւանդ Երուսաղէմի մէջ:

Ո՞վ պիտի լինի Լիբանանու կառավարիչը. ահա այս է մեր քաղաքի և շրջակայներու բնակիչներուն ամենօրեայ հարցումը «ո՞վ»:

ԱԼԲԱՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ. Գորֆու.— 15 օգոստոս վիա Պրինտիզի (Էսթ Ուէսթ»ի յատուկ թղթակցէն).— Սքիւտարի (Իշքոտրա) մզկիթներէն մէկուն մէջ երկու սուրբ խոզ գտնուելով, Ալբանիացի Մահմետականները իրար անցան, որովհետև այդ գերագոյն անարգանք մ'էր իրենց կրօնին: Մահմետականները այս բանը խմանալուն պէս միացան եւ դացի բանակին հետ եւ իրենց կրօնական դրօշը պարզած քալեցին տեղւոյն կաթոլիկ Եպիսկոպոս Բէթրովիչի պալատին վրայ, իրենց ոխը անկէ առնելու: Սակայն Ֆրանսայի և Աւստրիոյ հիւպատոսները լսելով Ալբանայի Մահմետականներու և զօրքերու այս շարժումը կը գիմեն տեղւոյն կառավարիչ Շաքիր փաշային և կը պահանջեն որ դժբաղդութեանց առջեւն առնէ: Շաքիր փաշա չորս ջոկատներու գլուխն անցած վայրկեան խժդժութիւնները և թալանը արգիլելու նպատակով: Սակայն մահմետականները չուզեցին լսել փաշային խօսքերուն. Ասոր վրայ երկու կողմն հրացանաձգութիւններն սկսան: Մահմետական Ալբանացիք թուով եղկու հազար հինգ հարիւր, ունեցած են մի քանի վիրաւորեալներ: Իսկ Շաքիր փաշայի զօրքերէն մեռած են մի զինուոր և մի ենթասպայ Պէքիր աղա անունով, վիրաւորեալները շատ են:

Վերջապէս Շաքիր փաշա կար ցուցաւ մի քիչ հանդարտութիւն վերադարձնել. Ալբանիացի Մահմետականները կամաց կամաց սկսան ցրուիլ, առանց սակայն զինաթափ լինելու և ոճրագործները դադրեցնելու: Այս միջոցիս իբր թէ խաղաղութիւնը վերահաստատուած է և Շաքիր փաշա [illegible] տացեր է այս ապստամբութեան արշաւանքին բուն հեղինակները գտնել և գտնել, յետոյ օրինակելի պատժելու համար . . . :

Թուրքիո՞յ մէջ . . . Ալբանիոյ մէջ . . . պատժե՞լ Մահմետականնե՞ր . . . վա՜յ, վա՜յ . . .

Միհիֆ Ս. Դաւիթ Բէկ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐԸ

Անդունդի մը տպաւորութիւնը ձգող շէնք մը, ահագին, խորաչաւոր, տախտակներու սփափոյ ու անէ ընդելուզում մը, եկեղեցիի մը չափ բարձր, տգեղ մխթխարի պարապութեամբ. որմերուն վրայ առեղծուածային նրկարներու շարքեր, էն պռռտ, էն պոռացող գոյներովը դրասանգուած, մարդերու, իրերու, կիրքերու, ցասումներու, դէմքի, շարժումի, մկնակծկումի, վայրագ, նուազուն, սարսափահար նայուածքի ազմկալից արտայայտութիւններու բովանդակ աշխարհը պատկերացնող նկարներ:

Ծակատը, վարագոյրը, գունաւոր խելիօլ ծանուցումներու ամէն մեծութեամբ տառերով շրջապատուած: Գետինը՝ նստարաններու պէսպիսութիւն մը. ամբողջութիւն մը վերջապէս, որ հանդիսականին վրայ մինչեւ իսկ կրնայ սոսկում բերել:

Ասիկա է ահա տիֆօնը որուն մէջ վհուկօ թատերախումբին անդամները դատապարտուած են իրենց արուեստը հանդիսադրելու հասարակութեան առջեւ եղանակին:

Եւ այդ աւելի քան ողբալի տիֆօնին մէջ, հայ դերասանները կը յաջողին իրենց արուեստը պայծառօրէն, արիաբար, կրնամ ըսել՝ անձնուիրօրէն, հրամցունել հասարակութեան մը որ թատրոնը յետին զբօսավայր մը կը նկատէ, որ անճարակութիւն մը կը ծափէ, յիմարութիւն մը կը քաջալերէ, չոչորթութեան մը առջեւ բը[ռ]-բռնաբար կը ճաթի խնդալէն, և որ չի քաշուիր ծաղրանքի, արտօյ խալնոտութեան ծամածռում մը ընել երբ մարդկային վշտի մը տեսարանը կուլայ բեմին վրայ:

Ցաջողութեան շա՜տ, շա՜տ դժուարին պայմաններ, այնպէս չէ՞ք գտներ:

Բայց, հակառակ բոլոր այս անպատեհութիւններուն՝ այդ խորունկ մութ շէնքին մէջ ժամադրուած, Վհուկօի անդամները ամէն առեն փոթկոտ ամբոխ մը կարթելու, իրենց քաջերու գաղտնիքը գտած են:

Ու ես, չոյեքշաբթի գիշեր, Պ. և Տիկին Ցակոբեանի նպաստին, հայ դերասանները՝ արուեստը բարձրացնելու, զայն իր նրբութեանը և խորունկութեանը մէջ պատկերացնելու հոյակապ ու արդարանդ ճիգերուն մէջ գտայ:

* *

Կարմիր թղթապանակը խաղ մըն է զոր հին պիէսը կոչած է մեզի, տոռնոր դասական պայմանադրականութեան բոլոր տաղտկալի ու տնհամ դրուագներովը, և արդարութեան ա՛լ անհանդուրժելի դարձած յաղթանակին յաւերժական ճշիշներով: Հոն են բոլոր մեր ա՛լ գոց սորված տեսարանները, իրենց անխափելի դարձուածքներուն բովանդակ ասփոփութեամբ: Սիրահարը և սիրուհին՝ սոտանթիկ խանդավառութեան խօսքերուն մէջ անվախճան. հարստութեան դարանակալ եղեռնագործ ոտքը իր մութ շա. ժամանակները ու կեղծաւոր փութկոտութիւններովը. սիրահարին՝ դաւադրութեան սպառնալիքն ու ոչնչացումը. օ՜ ու անհնաստում կերպով մեռնելու, ջարդուելու և ոչնչանալու անտանելի, միձնուան ջային դրութիւնը, զոր դեռ կը պատշճեն մեր գերասանները հայ բեմերուն վրայ:

Դեռ ի՛նչ գիտնամ. կրնամ երեւակայել բոլոր այն արկածները, գիրար գտնելներու ու կորսնցնելները, չարագործութեան, անիրաւութեան՝ մէկ կողմէն, միւս կողմէն անմեղութեան, անձնուիրութեան, գեղեցկոյմութեան կիրքերուն անվերջ հոլովոյթը, որոնք կերթան կը յանգին . . . արդարութեան յաղթանակին: Եւ ըսե՛լ թէ մեծագոյն մասամբ անիրաւութիւնը, չարութիւնն ու ցածութիւնն են որ կը յաղթանակեն կոր աշխարհին գործերուն մէջ . . . :

Ինչ և է, Հոս՝ մեր թատրոնին ռեբերթուարին ողորմելութիւնը չէ որ պիտի երեւան հանեմ: Ընդհակառակը, այդ ողորմելութեան մէջ իսկ ի հանդէս բերուած ճարտարութիւնը, յաջողութիւնն է որ տարօրինակապէս կ'զմայլեցնէ զիս:

Ինչպէս ըսի, խաղը ինքնին մեծ նաւար չահեկանութիւն մը չընծայեր որ հոս անոր մանրամասնութեամբը զբաղիմ: Զիս գերագոյնօրէն շահագրգռող կէտը հայ դերասաններուն ներկայացնելու եղանակն է, որուն վրայ երկու խօսք կուզեմ ընել:

Տիկին Ցակոբեան, զոր Վարդօ այն քան ճիշդ թարգմանութեամբ մը տրնա ին սաղանդ անուանած էր, կատարելապէս այդպայացուց իր այս ոճանակումը: Որպէս զի հայ կին մը, շատ խոնարհ ծագում ու. Նրբթական շատ անհամեմատելի դիրքով մը, միջավայրի, ներշնչման, բարքերու, դաստիարակութեան համեստ ու անփառունակ պայմաններու մէջ, հինաւ յանկարծ բեմին վրայ երեւնայ այնպէս ինչպէս կերեւնայ տիկին Ցակոբեան, արուեստի նուիրական ինքնածին հուրը, զգացումներու նրբութիւն, անծանօթ բարձր բաներ մէկտեղած ըլլալու են անպատճառ:

Երկու երեք տարի առաջ, տիկինը բեմին վրայ տեսնելու առիթը ունեցած եմ. անկեղծօրէն կըսեմ թէ այն ատեն արդահատանքս լոկ շարժած էր, զգացում մը որ հիմակ ըսքանչացումի փոխուած է: Երկու տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, արուեստագիտուհին կրցեր է յեղաշրջել ինքզինքը, ու հիմակ բեմին վրայ կը չըլի՝ անոր տիրացած ըլլալու համարձակ, աներկիւղ, անծայթոք քալուածքով մը:

Անշուշտ դեռ սկզբնաւորութեան շրջանին մէջն է. բնական, ինքնածին տաղանդով է որ դեռ կը քալէ բեմին վրայ. արուեստին Գրքերը չէ որ կինքը կառաջնորդէ. գանդաշումի, թոթովանքի միջոցն սկսուբութիւններուն մէջ տատանելու վրայ է:

Օրինակի համար, չորեքշաբթի ներկայացման առաջին արարուածին, տիկինը շատ տկար, շատ թոյլ ու իր դերին մեծութեանը, զօրութեանը անտեղեակ երեւցաւ. Շտղենարին մէջ ալքներուն գոզէն անակնկալօրէն խաչուած իր սիրահարին յեղակարծ անսքը այսպէս սա՛ռն ձգելու երգինքը, գրեթէ անտարբեր: Իր հանդարտ անխռով կեցուածքը, դերին հիմնական մոռացումը, պահ մը կարծել տուին թէ փախստական դիպապատին անձնուէր, երգիծեա՛լ սիրուհին չէր ինքը:

Հետզհետէ, արարուածներուն յաջորդութեան մէջ, սակայն, դեր[ը] ու

ՖՐԱՆՍԱԿ[illegible]ՄԵՐ

Ֆրանսայի նորակազմ մինիստրութիւնը, իրեն առաջնորդ ունենալով Գոմպ, վերջապէս յաղթական հանգրուանին մօտ է, կամ այդպէս կը թուի. Մինչեւ օրս Ֆրանսայի զանազան կողմերը ցոյցեր, կռիւներ եւ ըմբոստութիւններ եղան սոսկալի կառավարութեան եւ կաթոլիկ որոշման դէմ, բայց դիմադրողներէն ամենաառաջաւորներն եղան Ֆրանսայի Բրըթայն գաւառի կամ նահանգին ժողովուրդները եւ մանաւանդ անոնց կանանցինները՝ գիւղացիները. Այդ խոշոր նահանգին բնակիչներու նշանաբանն է՝ «Ֆրանսացի եւ միշտ Կաթոլիկ». այսպիսի նշանաբան մը ունեցող ժողովուրդ մը բնական էր թէ ամենայն դիմադրութիւն մը պիտի ընէր քոյրերու արտաքսման. եւ ըրաւ փայտերով, քարերով, բահերով, բրիչներով եւ եկեղեցական զանգակներով, քարերով եւ սուլկաններուն դէմ ելան, զինուորները խափանել, ծեծել, վիրաւոր փոխելով եւ երբեմն արեան մէջ թաթխել... ամենայն ինչ կատարեալ էր. Բայց վերջապէս ընդդիմութիւնը կառավարութեան մարդոց միայն. եւ սա մի այն այն պատճառով որ Բրըթայնի սիրած երեսփոխանները եւ ծերակուտականները միջամտելով ժողովուրդը խաղաղութեան եւ հպատակութեան հրաւիրեցին... Կարելի է ըսել որ Գոմպ մինիստրութիւնը ամեն կողմ իր կամքը կատարել տուաւ եւ այժմ կրօնական այդ խնդիրը վերջացած պէտք է համարել:

Ունինք արդէն, որովհետեւ այս միջոցիս Ֆրանսայի խօսարանը՝ Սենեակը եւ Սենատը փակ են արձակուրդի պատճառով, բայց խօսարանի բացուելէն յետոյ նորէն պիտի սկսի այդ խնդիրը, եւ այն ժամանակ անտարակոյս շատ զարմանալի եւ հետաքրքիր բաներ պիտի պատահին Ֆրանսայի մէջ. Այդէն խիստ բազմաթիւ հարցապնդման նամակներ ղրկուած են մինիստրին. եւ Սենեկի բացման մի քանի ատենակ երեսփոխաններ հարցումներ պիտի ուղղեն կառավարութեան — մինիստրութեան, Կաթոլիկ, միապետական, կաթոլիկ հանրապետական երեսփոխանները սարսափելի աղմուկ պիտի հանեն Սենեկի մէջ, վիճաբանութիւնները շատ սաք պիտի լինին. իսկ հետեւանքը... միայն Աստուած գիտէ:

Յայտնի է թէ միաբանութեանց վրայ եղած օրէնքին հեղինակը, ծրագրողը եւ ընդունել տուողն եղաւ Վալտէք-Ռուսօ նախկին մինիստրը. Սա իբր խելացի եւ հնարագէտ մարդ, իսկապէս մինիստր լինելու արժանի անձնաւորութիւն, Միաբանութեանց դէմ եղած օրէնքը՝ վիճաբանելով, կռուելով, մաքառելով, վերջապէս ընդունել տուաւ Սենեկին 1901ին. բայց ինքը չի մտածեց զայն գործադրել, ոչ թէ ական խորամանկութեամբ մը, որովհետեւ գիտէր անոր հետեւանքը, որովհետեւ շատ լաւ կը ճանչնար Ֆրանսական ժողովուրդին զգայնութիւնը, բարքը, սովորութիւնը. Իսկ երբ ժամանակը եկաւ այդ օրէնքը գործադրելու, Վալտէք-Ռուսօ կամեցուկ մը հրաժարականը առաւ եւ մէկ կողմ քաշուեցաւ, թողլով որ իր յաջորդները՝ Գոմպեր կամ ուրիշներ իր ընդունել տուած օրէնքին հետեւանքները քաշեն... Այս փոքրիկ խաղով Վալտէք-Ռուսօ շատ աւելի մեծցաւ Ֆրանսացիներու, նոյն իսկ կաթոլիկներու աչքին. իսկ Գոմպ պարզապէս զոհ մը եղաւ Վալտէք-Ռուսօի համար. Այսօր Ֆրանսայի մեծամասնութեան համար, որչափ Վալտէք-Ռուսօ մեծ կ'երեւայ, այնչափ ալ Գոմպ ծիծաղելի կ'երեւայ.

Մեհիք Ա. Դաւիթ բէկ

ԹԱՏՐՈՆ „ՊՕՐԻՍ“

Հաճի Բանաֆօ

Ամառնային շրջան

☛ ՎԵՍԵԼՕ ☚

Հայ դերասանական խմբին կողմէ Վաղը կիրակի գիշեր ժամը 9ին պիտի ներկայացուի

Երկրորդ անգամ ըլլալով
Ըստ խնդրանաց բազմաթիւ ազգայնոց

ԱՅԻՏԱ

Ողբերգութիւն 5 արարուած
Թարգմանութիւն Տ. Փաշխալեանի

ԵՐԳ ԵՒ ՊԱՐԵՐ

Պ. Գ. Յակոբեանի եւ Օր. Ռոզալիի կողմէ

Խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտ
Պ. Ա. Պէնլեանի կողմէ

ՊԱԼԷԴ

Օրիորդ Բարաֆոյի կողմէն

Յառաջիկայ Հինգշաբթի գիշեր պիտի ներկայացուի

Ի ՆՊԱՍՏ
Վ. ՊԱՊԱԶԵԱՆԻ

ՔԱԹԵՐԻՆ ՀՈՎԱՐՏ

պատմական թատերախաղ 7 արար.
Հեղինակութիւն Աղեքսանտր Տիւմա
Թարգմանութիւն Ն. Մ. Մանկեանի

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

—o—

«ԲԱԲԿԷՆ ՍԻՒՆԻ» ընթերցարանի մէջ կը ծախուի Աստ Նարճանեանի „Դիւցազնօրէնք“ ի նպաստ Հայ Ուսանողական Միութեան.

Գինն է 1 լէֆ արծաթ.

Կը ծախուի նաեւ «Պարիսի Ազատութեան Ճանապարհին».

Գինն է 90 սանթիմ

Վառնա

...ամ, դարձուած քներուն աւելի ընդոստուցած, առաջնորդուած, մարակուած մանաւանդ ընդածին խանդավառութենէն, արուեստագիտութին կզգացունէ որ ա՛լ իր տարրին մէջն է: Մայրութեան աւելի հզօր, աւելի բնական յուզում մը, անարգուած, նախատուած, մերժուած սիրոյ աւելի բուռն, կատաղի, հեզ, սղալատալից արտայայտութիւն դժուար է ըմբռնել. Զարհուրելի մարուածին անդին, տիկին Յակոբեան կուրծքերն ուռած, աչքերը սեւեռուն թացութեան մէջ պահեց. Անվեհեր, աննկուն սիրուհի. ամուսնի, մօր գերյար խաչաձեւող, կարասը, իրարու դալարուող տագնապի ու հակընդդէմ դերերուն մէջ հաւկու ներկայացաւ. Դաշնեփունջը ինքնաբերաբար հրդեհուած խանդավառութիւն մը իր ոտքին տակ նետեց. անշուշտ առաջին տեղին է լոկ այն գաղափարներուն որոնց վրայէն պէտք է ինք արագային, արուեստին լոյսը ճառագայթուած, հայ բեմին պերճութեան կանգնուածներէն մէկը հանդիսանալով:

* * *

Եթէ տիկին Յակոբեան այնքան յաջողեցաւ իր դերին գործադրութեանը մէջ, անտարակոյս այս մասին շատ բան կը պարտի մեր պատուական Պապազեանին, որուն հմտութենէն եւ փորձառութենէն այնքան օգուտ առած է սկիզբէն իվեր. Իր դերին ըմբռնումին մէջ՝ հայ դերասանը անթերի էր՝ մէկ խօսքով. Եթէ, ինչ ըսեմ, ձայնին քիչ մը պատասխանը չէր ըլլայ զոր արուեստագէտը կը գնէ մարդկային ամեն կիրքերու արտայայտման պահուն եւ որ կը խաթարէ ապահովապէս իր դէմքի չարժուձեւերու արտայայտութեան անբաղդատելի գերազանցութիւնը կըրնամ առանց չափազանցութեան ըսել թէ Պապազեանը յիշատակելի դէմքերէն մէկը պիտի ըլլայ մեր թատերական պատմութեան մէջ. Օ՛ այդ յաւիտենապէս կերկերուած, կարծես բանադրուած, որոտացող ձայնը. Անոր ճչիւը, անոր յղկուիլն ու նրբանցքը Պապազեանի անձնական արուեստին փրկութիւնը պիտի ըլլայ. Անկեղծ մաղթանքս ու թելադրանքս է առ իրեն.

Պապազեան չորեքշաբթի ներկայացման վերջնականապէս հաստատեց թէ գործադրուելիք դերի մը ըմբռնումին մէջ ա՛լ ո եւ է շփոթութեան եւ վարանումի չի մատնուիր ինք. Իր մարմնէ դերը, կ'նոյնանայ անոր հետ, կը հալի անոր մէջ. Հասարակութիւնը, իրականութեան զգայութենէն տարուելով, մոլեգնութեամբ ծափեց զայն. Յոյցի այս ինքնաբեր խոյանքին մէջ տեսակ մը նախնական ձեւով, բայց ճիշդ տաղ համար ինքնատիպ գնահատում մը կար: Եւ որպէս զի այսքան անգնահատելի հասարակութիւն մը — որուն ճաշակը եւ ըմբռնումը կերպով մը փթթած չէզօքացած են գրաւիչ բարքերու չկարի ու վարնոց ցուցադրութիւններով, — մղուի թատերական ճիշդ արուեստին այդ արտայայտութեան առջեւ ցնցուիլ, յուզուիլ, խանդավառ ըլլալ, ուրեմն զինքը հրդեհող տարր հզօր ու ոգեւորական շունչով մը օժտուած է. Ասոր համար է որ այդ երեկոյթին, երրորդ արարուածէն սկսած շլացում մը եղաւ ամեն բան. եւ Տիկին Յակոբեանի ու Պապազեանի արուեստագիտական ճառագայթին մէջ բոլորուելով պարուրուելով միւս դերասանները յաջողութեան սլացքներ ունեցան իսկապէս.

Պապազեան ողբերգական դէմք մըն է. իր խառնուածքը, նկարագիրը, արտաքին վայելչ նոյնուածքը, կը միանան՝ զինքը այդ հաղուադէպ արուեստագէտներէն մէկը կերտելու համար. Դիւանկեց մըն է, բեմի սիրահար մը, արուեստին գերի. Խանդոտ ուսումնասիրութիւններով, թերութիւնները անկեղծ, աննախանձաւոր ըմբռնումով եւ զանոնք սրբագրելու յարատեւ մտահոգութեամբ այդ ազնիւ հոգին պիտի կրնայ հասնել դառնալ Պուլկարիոյ հայութեան, որ վերջապէս ա՛լ գիտնալու է գնահատել իր մէջ ապրող այս քանի մը թատերական դէմքերը, որոնց առաջացման ու կատարելագործումին կարեւոր պայմաններէն մէկն ալ բարոյական եւ նիւթական քաջալերանքն է.

Փեղեցիկ ծաղկեփունջ մը ընծայուեցաւ Պ. Պապազեանի.

Պ. Լեւոն Շաքարեան խղճամիտ արուեստագէտ մըն է. Իմ տեսած բոլոր հայ դերասաններուս մէջ կրնամ ըսել թէ առաջին միակն է որ առաջնորդ այդքան լաւ սերտած ըլլայ իր դերը, չափած կշռած որոշած ըլլայ իր շարժումները, նայուածքները, շեշտերը. Ամեն բան գիտակցաբար կընէ, նոյն իսկ իր սխալները, որոնք սակայն այնքան քիչ են. Եթէ ամեն անգամ ստանձնած դերերը այնքան լաւ պատշաճին իրեն որքան եղած էր չորեքշաբթի գիշերուան ներկայացման, որ գրեթէ իրեն համար ալ յաջողութիւն մը եղաւ իր հայրական դերին մէջ, Շաքարեան միշտ հաւանութիւն եւ գովասանք միայն պիտի յաւէտ հանդիպի.

Երամեան գլխաւոր մըն է որ երեւ կը ճերմկցնէ. Անցեալ գիշեր անթերի պիտի նկատէի զինքը, եթէ ատամին էն արտաշարժ ու հոգեբանական բացերներուն ծիծաղ շարժելու անհարկի փորձեր չընէր դէմքի միմիքայով ու զաւեշտական խօսքերով, որոնք պաղ ջուր կը լեցնեն բեմին բանկցունող տաքութեան վրայ. Ատիկա արուեստին դէմ մեղանչում մըն է, եւ սպասուածին ճիշդ հակառակ արդիւնքը առաջ կը բերէ. Բարի ու ազնիւ հոգիի մը զմայլելի միամտութիւնը անձնաւորելու անկեղծ երկայնամտութեամբ.

Պ. Յակոբեան իր հակառակորդի դերին մէջ ջանքեր ցոյց տուաւ չխանգարելու համար ներդաշնակութեան հանդոյցը որ կը դառնար բեմին վրայ:

* *

Ու երբոր մտածենք թէ այս հայ դերասանները — բացի մինչեւ մէկ ատենէն Պապազեանէն — ո եւ է զարգացում զուրկ հիմնատարրներ են, ու գրեթէ շատ անչնչան գաղափար մը ունին թատերական արհեստին եւ բազմատարր աշխարհին վրայ, ուր նետուած են այնքան ինքնաբեր չարժմամբ, պիտի ընդունինք թէ անոնք՝ որպէս զի այդ աստիճան յաջողութեամբ ու եռանդեամբ փարին իրենց արուեստին եւ հանդիսատեսին զայն, արուեստագէտի շրջանը ու ազնիւ խմորով աւելի կամ նուազ թրծուած ըլլան.

Աշխատութիւն, յարատեւութիւն եւ յաջողութիւն մաղթել կը միայ մեզ իրենց:

Ե Ս.

Յ. Գ. Կիմանամ թէ յառաջիկայ հինգշաբթի գիշեր՝ այսքան տարիներէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով նպաստի ներկայացում մը պիտի տրուի Պ. Պապազեանի համար, իր բազմաթիւ բարեկամներուն թախանձանքին վրայ. Ռուզելմի նախատինքը չեմ ուղեր ընել մեր ազնիւ արուեստագէտին. Թող ամեն մարդ իր պարտքը կատարէ անոր հանդէպ.

Նոյն

ՆԱԹԱՆ ԱՄԻՐԽԱՆԵԱՆ

Շատ մատչելի գներով դասեր կուտայ դաշնակի, ջութակի վրայ ածելու նաեւ երգեցողութեան. Փափագողները կրնան դիմել իրեն. «Պալքանիքիյա» փողոց թիւ 8 կամ թէ «Շարժում»ի խմբագրութեան։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Պաքուցի Հարութ Յովսէփ Թումայեան յուլիս 26ին մեռեր է Պաքուի մէջ. ասոր որդին Ներասիմ, հազար ոսկի նուիրեր է Պարսկ. հնդկաստանի առաջնորդարանին տպարան մը գնելու համար.

— Տանօթ Թատերագիր Գաբրիէլ Սունդուկեանց 1418 րուպլի և 96 կոպէկ տոկոսաբեր գումար մը նուիրեր է հայոց դրամատիքական ընկերութեան. Այդ գումարը գոյացած է համակրելի գրագէտին «Ամուսիններ» անուն բիէսի ներկայացումէն, քանի մը տարիներ առաջ.

— Օգոստոսը լրանալու վրայ է բայց մեր վարժարաններու ուսուցիչները դեռ վարձուած չեն. Ի՞նչ կը մտածեն մեր հոգաբարձուները.

— Երուսաղէմի միաբանութիւնը կտրուկ որոշում մը տուեր է իր միաբանութեան շարքին մէջէն վերցնելով Պոլիս գտնուող Մարկոս վարդ. Գարագաշեանի անունը, նկատելով որ այդ վարդապետը իր Գասըմ—Փաշայի քարոզչութեան [միջոցին կարգ մը անվայել արարքներու տեղի տըւած է. Միաբանութիւնը Պոլսոյ Պատրիարքին գրած է թէ այլեւս այդ վարդապետը Երուսաղէմի միաբան չի ճանչնիր և հետեւաբար չի կրնար ընդունիլ վանքին մէջ.

— Վառնայի թաղապետութեան անդամ ընտրուեր է Տ. Յովակիմ Թովմասեան.

— Թաղապետութեան անդամներու հետ ընտրուած է նաեւ ազգային վարժարաններու հոգաբարձութիւնը. Կը յուսանք որ նոր հոգաբարձութիւնը պիտի աշխատի [ուսումնարանը շուտով կանոնաւոր վիճակի մէջ դնելու.

— Խմբագրութիւնս իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ թերթիս պատասխանատու պ. Մուրատ Երանոսեանի իր հօրեղբօրը մահուան առթիւ որ իրեն գործակից հայր մը եղած էր.

—

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ

Գերմանական թերթի մը կը գրեն որ Պոլսոյ դրամատուները մեծ յուզումի մէջ են թրքական դրաքննիչի մէկ նոր կարգադրութեան պատճառով.

Դրամատուներուն պատուիրուած է իրենց գրքերու ճիշդ հաշիւը պահել և դնողներուն անունները նշանակել.

— «Էնֆորմասիոն» թերթին Հռոմէ կիմացնեն թէ Իտալիան տեսնելով որ չը պիտի կրնայ Թարապլուզը գրաւել որոշած է Բ. Դրան համաձայնեցնել տալ Թարապլուզը և Կիպրոսը 99ը տարիով վարձու տալ Իտալական կառավարութեան.

ՌՈՒՍԻԱ

Ծովային նախարարը հրամայած է նաւերու շինութեան համար ռուսական նիւթեր գործածել.

— Վարշավայի մէջ դրամանենգերու մեծ խումբ մը գտնուեր է. Բազմաթիւ անձինք ձերբակալուած են.

ՖՐԱՆՍԱ

Ֆրանսական դեսպանական մարմիններու մէջ փոփոխութիւն տեղի պիտի ունենայ.

Կըսուի թէ Պոլսոյ դեսպանն ալ պիտի փոխուի.

— Պաշտօնական վիճակագրութեան նայելով 57 նահանգային խորհուրդներ շնորհաւորական ուղերձներ ղրկած են կառավարութեան կրօնաւորներուն դպրոցները փակելուն առթիւ.

—

ԱՆԳԼԻԱ

Կառավարութիւնը որոշած է Թրանսվալի բանակը 40,000 հոգիի սահմանափակել.

— Բարբէյուսոյ մէջ նոր խորհրդարանին ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան զինուորական օրէնքին վերցուելէն անմիջապէս ետքը.

ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ

Անգլիական թերթ մը կը հաստատէ որ զօրավար Պօթա Բրիւկէրի յայտարարած է որ ամեն մէկ Պօէրի պարտականութիւնը պիտի ըլլայ Անգլիոյ օրէնքները յարգել և Էտուարտ թագաւորի հաւատարիմ հպատակը ըլլալ. որովհետեւ ուրիշ քաղաքականութիւն մը Պօէրներու համար ֆնասակար պիտի ըլլայ.

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՄԵՌԵԱԼԸ

Ֆրանսայի նշանաւոր վիպասաններէն Ռընէ տը Բօն-Ժէի հեղինակութիւնը եղող, խիստ հետաքրքրաշարժ եւ բարոյալից վէպին

23րդ և 24րդ թերթերը

հրատարակուեցան.

Գիրքը շաբաթը երկու թերթ կը հրատարակուի եւ իւրաքանչիւր թերթը կը ծախուի 5 սանթիմի. Ամբողջ գիրքը 24-25 թերթերէ պիտի բաղկանայ.

Վառնայի համար բաժնեգին 1 ֆր.: Ուրիշ քաղաքներու եւ արտասահմանի համար 1.20.

Վառնայէ դուրս, Պուլկարիոյ եւ արտասահմանի համար հինգ թերթ մէկ ծրարով կը ղրկուին. փոսթի ծախքը հրատարակչին վրայ է. Դիմել հետեւեալ հասցէին՝ **Imprimerie Orientale Onnik Parseghian, Varna.**

Դրամի փոխարէն նամականիշ ալ կ'ընդունուի.

ՊԱՏՐԱՍՏ ՍՈՒՐՃԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

«Ամազօն»

Բոչալավսքա փողոց Բրկեզեայ

Ապտիլլարանիման ճամբի դիմացը

Ստորագրեալս այսու կուգամ յայտարարել որ հաստատութեանս մէջ մեծ խնամքով և եւրոպական կատարելագործեալ մեքենաներով կը պատրաստուին ամեն ճաշակի յարմարող սուրճի տեսակներն, որք արուեստական անորակելի խարդախութիւններէ, ֆնասակար խառնուրդներէ, քրտինքէ և հակառողջական ազդեցութիւններէ զերծ ըլլալով հանդերձ խիստ դիւրամատչելի գներով կը վաճառուին.

Հաստատութեանս այցելողն տեսնելով իմ պատրաստութեան եղանակը և լսելով իմ տալիք բացատրութիւններն միանգամ ընդ միշտ պիտի համոզուի որ պատրաստածս սուրճերը կը հաւասարին իրենց յատկութիւններովն ամենէն նրբաճաշակ և խնամոտ ընտանեաց մէջ պատրաստուած սուրճերու մաքրութեան, ինչպէս նաեւ իմ գներու չափաւորութիւնը բաղդատութեան դնելով տուներու մէջ 1 կամ 1/2 քիլօ սուրճի պատրաստութեան համար վատնուած յոգնութեանց, ժամանակի կորուստի և ծախուց հետ ամեն ոք պիտի համոզուի որ հաստատութեանս գոյութիւնը իրական առաւելութիւն մ'է մաքրութեան խնայողութեան և հանգստութեան տեսակէտով.

Յ. Թօփալեանց

ԱՆՈՒՇԱՒԱՆ

ՀԱՅԻ ՀԱՄԱՐ

կամ

ԱՂՋԿԱՆ ՄԸ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Վէպ մը իրական կեանքէ

Մամլոյ տակ

Այս վէպը որ կը պարունակէ իր մէջ տեղական կեանքէ պանազան պատկերներ. հրատարակութեան յանձնուած է հեղինակին կողմէն և սիրով պիտի ընդունուին բաժանորդներ հրատարակութեան դիւրութիւն ընծայուելու համար.

Բաժնեգինն է 1 ֆրանք. փօսթի ծախքը հրատարակչին վրայ.

Տպագրութիւնը աւարտելուն գրքերը կը յանձնուին բաժանորդներուն.

Գոյանալիք հասոյթը ամբողջովին կը նուիրուի «Հայկական կարմիր Խաչ»ի ընկերութեան.

Բաժանորդագրութեան համար դիմել հետեւեալ հասցէին.

Մուրատ Երանոսեան
(Պուլկարիա) ՎԱՌՆԱ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ՇԱՐԺՈՒՄ»Ի

—

Կը տպագրուին ամէն լեզուէ այցետոմս, հասցէտոմս, նամակագլուխ, հարսենական հրաւիրագիր, մահազդ.

Գիները յոյժ դիւրամատչելի.

Ուրիշ քաղաքներէ եկած յանձնարարութիւններ ճշդութեամբ և փութով կը կատարուին.

ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԱՆԽԻՆ

L'EUROPEEN

Շաբաթաթերթ քաղաքական, միջազգային իրաւունքի, ընկերական հարցերու, գրական եւ գեղարուեստական.

Տարեկան 15 ֆր.
Վեցամսեայ 8 ֆր.
Հասցէ 24 rue Dauphine Paris VI

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅ ՈՒՍ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Եւրոպայի Հայ. Ուս. Միութեան նամակ ուղարկելու եւ առհասարակ ամէն տեսակ դիմում ընելու համար պէտք է դիմել հետեւեալ հասցէով

Իւնիոն տէ Զ'էդիւդիան Արմ.
լ'Էօրոփ րիւ տը լ'Էքօլ տը Մէտսին 2
Սուիս Ժընէվ
Կարգադիր Յանձնաժողով.

Отговорникъ

Мурадъ-Ераносянъ

Печатница „Взаимность“ Варна.